

AVRUPA BİRLİĞİ'NDE MALİ KOORDİNASYON: İSTİKRAR VE BÜYÜME PAKTI VE REFORMLARI

Mehtap KARAYAZI¹

Öz

Bu çalışmada Avrupa Birliği'nin mali koordinasyonunu sağlamak üzere oluşturulmuş İstikrar ve Büyüme Pakti'nin gelişimi incelenmiştir. Avrupa Birliği para politikasında ortak ve merkezi uygulamaları benimserken maliye politikasında ortak bir uygulamaya gitmemiştir. İstikrar ve Büyüme Pakti (İBP), para ve maliye politikası arasındaki farklı yaklaşımdan kaynaklanan uyumsuzlukları gidermek amacıyla Avrupa Birliği'ndeki üye ülkelerin maliye politikalarının koordine edilmesini sağlamak için tasarlanmış kurallar bütünüdür. Üye ülkelerin maliye politikalarının gözetimi ve bütçe açıklarının izlenmesi hükümlerini açıklayan İBP 1997 yılından bu yana kurallara uyumu artırmak ve ekonomik olumsuzlukları azaltmaya yardımcı olmak üzere çeşitli reformlara tabi tutulmuştur. Reformların detayları incelendiğinde, üye ülkelerin ekonomik farklılıklarından kaynaklanan sorunların ve ekonomik kırılmaların reformları hızlandırdığı görülmektedir. Aynı zamanda reformlarla mali kuralların ekonomik büyüme ve istihdam amacını daha fazla dikkate alan bir yaklaşımla esnetildiğini söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler : Avrupa Birliği, İstikrar ve Büyüme Pakti, Maliye Politikası

Jel Sınıflandırması : E6, F5, H3

FISCAL COORDINATION IN EUROPEAN UNION: STABILITY AND GROWTH PACT AND REFORMS

Abstract

In this study, the development of the Stability and Growth Pact, which was established to ensure the financial coordination of the European Union, was examined. While the European Union has adopted common and central practices in its monetary policy, it has not made a common practice in fiscal policy. The Stability and Growth Pact (SGP) is a set of rules designed to ensure the coordination of the fiscal policies of the member states in the European Union in order to eliminate the incompatibilities arising from the different approach between monetary and fiscal policy. Explaining the provisions of the monitoring of the fiscal policies of the member countries and the monitoring of budget deficits, the SGP has been subjected to various reforms since 1997 to increase compliance to the rules and help reduce economic problems. When the details of the reforms are examined, it is seen that the problems caused by the economic differences of the member countries and economic breakdown accelerate the reforms. At the same time, it is possible to say that with the reforms, fiscal rules have been stretched with an approach that takes more into account the purpose of economic growth and employment.

Keywords : European Union, Stability and Growth Pact, Fiscal Policy

¹ Dr., Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi, mehtapkarayazi@kahramanmaras.bel.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4876-3088>

Jel Classification: E6, F5, H3

GİRİŞ

1992 yılında imzalanan ve 1993 yılında yürürlüğe giren Maastricht Antlaşması Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu Avrupa Birliği'ne dönüştürürken ekonomik ve parasal birlik kurma yolunda ülkeler arasında bazı yakınsama kriterleri öngörmektedir. Maastricht kriterleri olarak anılan ve enflasyon, faiz ve kur politikasıyla ilgili yakınsama kriterlerinin yanı sıra kamu maliyesine ilişkin bütçe açıklarına ve borç oranlarına bazı eşik değerler belirleyerek mali disiplini sağlamayı hedefleyen kurallar, bir yandan da tek para otoritesinin desteklenmesini amaçlamaktadır. Maastricht Antlaşması'nın söz konusu kriterlerine dayanarak 1997 yılında kabul edilen İstikrar ve Büyüme Pakti, üye devletlerin maliye politikalarının gözetlenmesi ve bütçe açıklarının izlenmesine ilişkin hükümleri içeren kurallar bütünüdür. Aşırı bütçe açıklarından kaçınılmasını sağlamak üzere İBP iki kollu bir yapıdan oluşmaktadır: önleyici kurallar/kol (preventiverules/arm) ve düzeltici kurallar/kol (correctiverules/arm). Önleyici kurallar üye ülkelerin maliye politikasına uyumunun izlenmesi ve gözetlenmesi temeline dayanan orta vadeli mali çerçeveyi önermektedir. Düzeltici kurallar ise aşırı açık prosedürü olarak anılan çerçeve kapsamında, aşırı açığı olan ülkelerin gerekli düzeltici eylemleri almalarını ve aşırı açığı düzeltmelerini önermektedir.

1997 yılında uygulanmaya başlayan İBP'nin, yıllar içinde bazı kısıtlılıkları ortaya çıkmıştır. Bu kısıtlılıklar doğrultusunda İBP 2005 ve 2011 yıllarında daha kapsamlı olmak üzere yıllar içinde önemli reformlara tabi tutulmuştur. 2005 yılında yapılan reformla ekonomik yönetişimin ve önleyici kuralların güçlendirilmesi amaçlanmıştır. 2011 yılında yapılan reformla küresel krizle ortaya çıkan eksik noktaların giderilmesi hedeflenmiştir. 2013 yılında mali gözetimi ve mali koordinasyonu güçlendirmeye yönelik ilave öneriler tasarlanmıştır. 2013 yılında mali sıkılaştırma ile bütçe kuralının kapsamı genişletilmiştir. 2014 yılında altılı paket ve ikili paket mali yapının güçlendirilmesi ve üye ülkeler arasında iş birliğinin geliştirilmesi amacıyla gözden geçirilmiştir. 2015 yılında İstikrar ve Büyüme Pakti mali kurallardan en iyi şekilde yararlanmayı sağlamak üzere esnetilmiştir.

Bu çalışmada bağımsız para otoritesine karşın ulusal mali politikaların koordinasyonunu sağlamak üzere oluşturulan İBP'nin tarihsel gelişimi ve reformları incelenmiştir. Bu kapsamda öncelikle Avrupa Birliği'nin gelişimi kısaca açıklanacak, sonrasında mali kesime ilişkin kriterleri belirleyen Maastricht Antlaşması genel hatlarıyla özetlenecektir. Devamında İstikrar ve Büyüme Pakti, ilgili belgeler çerçevesinde teorik olarak incelenecek ve reformların kapsamı ve niteliği değerlendirilecektir.

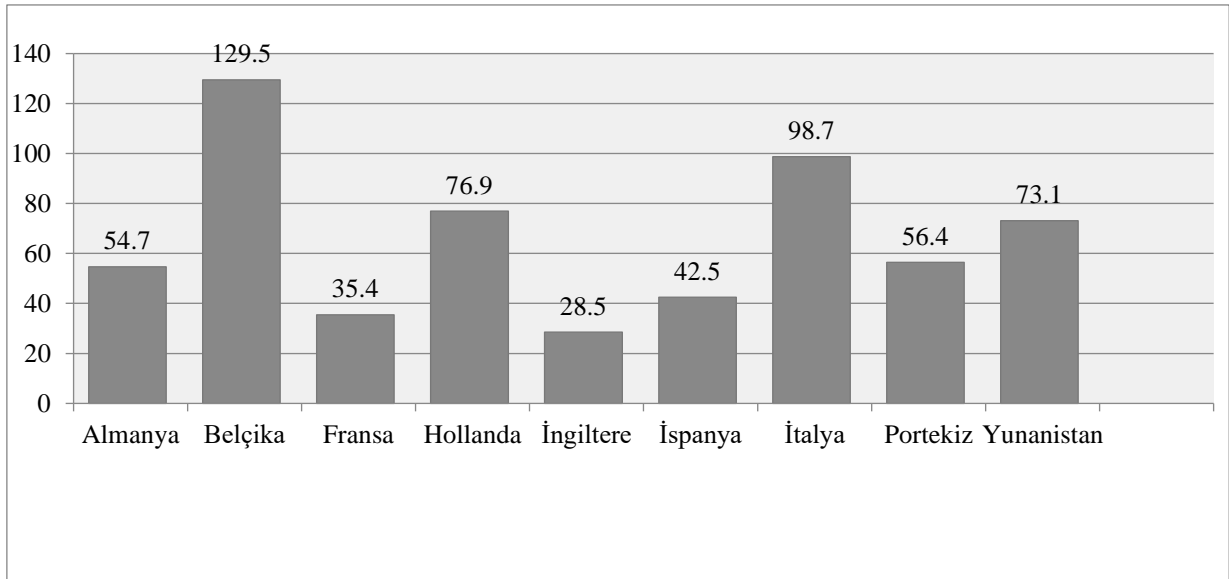
1.AVRUPA BİRLİĞİ: KISA BİR TARİHÇE

Avrupa'da devletler arasındaki anlaşmazlıkları aşarak ulus üstü bir örgütlenmenin kurulması fikri İkinci Dünya Savaşı sırasında ortaya çıkmıştır. Savaş sonrasında kalıcı barış ve uzun dönemli istikrar arayışı hız kazanmıştır. Bu arayışın sonucunda Avrupalı Devletler kömür ve çelik üretimleriyle ilgili kararları bağımsız ve ulus üstü bir yapıya devretmek üzere Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nu (AKÇT) kurmuşlardır. Almanya, Fransa, İtalya, Hollanda, Belçika ve Lüksemburg'un katılımıyla 1951 yılında kurulan AKÇT Avrupa'da ekonomik ve siyasi bir birlik hayalinin ilk somut adımıdır. 1952 yılında hayata geçen bu antlaşma izleyen beş yıllık dönemde kömür ve çelik ticaretini %129 oranında artmıştır. Ticaret hacminin genişlemesi 1957 yılında aynı üyeler arasında Roma Anlaşması olarak bilinen iki yeni antlaşmanın imzalanmasına ve Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) ile Avrupa Atom Enerji Topluluğu'nun (EURATOM) kurulmasına

neden olmuştur. 1967 yılında tüm bu oluşumların birleşmesiyle Avrupa Topluluğu (AT) ilan edilmiştir. AT'nin öncelikli amacı gümrük birliği ve ortak pazar fikri olsa da nihai olarak amaç ortak politikaların uygulanabildiği ekonomik birliğe ulaşmaktır. 1987 yılında Avrupa Tek Senedi yürürlüğe girmiş ve Avrupa Topluluğu'nu kuran antlaşmalar büyük değişikliğe uğramıştır. 1 Kasım 1993 tarihine gelindiğinde Maastricht Antlaşması (Avrupa Birliği Antlaşması) yürürlüğe girmiş böylece Avrupa Birliği kurulmuştur. Maastricht Antlaşması ile ekonomik birlikten öte siyasi birlik adımı atılmıştır. Antlaşma ile kademeli olarak parasal birliğin tamamlanmasına, ortak politikalar oluşturulmasına ve Avrupa vatandaşlığının hayata geçirilmesine karar verilmiştir. 1 Ocak 1995 tarihinde Birlik önemli bir genişleme dalgasıyla üye sayısını artırmıştır. Bu genişleme yıllar boyunca devam etmiş ve 2013 yılında Hırvatistan'ın katılımıyla AB 28 üyeli bir entegrasyon haline gelmiştir. 23 Haziran 2016 tarihinde İngiltere yaptığı referandum neticesinde AB'den ayrılmaya karar vermiştir (Brexit). 31 Ocak 2020 tarihinde İngiltere üyelikten resmen çekilerek önemli bir aşama geride bırakılmıştır (Archick, 2017: 1-3; EU, 21.08.2020, europa.eu).

2.MAASTRICHT ANTLAŞMASI VE AB'DE MALİ KOORDİNASYON

Avrupa'da kalıcı barış arayışlarıyla başlayan ve ortak bir parasal birlik kurma fikriyle somutlaşan topluluk yolcuğunda Maastricht Antlaşması önemli bir yapıtaşdır. Temelde tarafların genel politikalar alanında koordinasyonunu ve işbirliğini sağlamayı hedefleyen Maastricht Antlaşması 7 Şubat 1992 tarihinde imzalanmış ve 1 Kasım 1993 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Böylece AT, AB'ye dönüşmüştür. Temelde ortak ekonomi ve parasal birlik, Avrupa vatandaşlığı ve ulus devletlerden oluşan birlik kurulması fikrine dayanan antlaşma ile üyeler arasındaki ekonomik ve siyasi ilişkiler yeni bir boyut kazanmıştır. Antlaşma ile aynı zamanda ortak dış işleri ve güvenlik politikası ile adalet ve içişleri alanında işbirliği iki yeni şart olarak oluşturulmuştur. AB'nin birlik kurma fikrinin son aşaması olarak tek para sistemi Maastricht Antlaşması hükümlerinde yer alırken ortak bir maliye politikasından söz edilmemektedir. Bununla birlikte potansiyel parasal birlik adaylarının maliye politikalarının uyumlaştırılması gerekmektedir. Üye ülkelerin maliye politikaları uygulamaları incelendiğinde, uygulamaların ülkeden ülkeye farklılık gösterdiğini söylemek mümkündür. Antlaşma öncesi Topluluk devletlerinin mali göstergelerine bakıldığında, bazı ülkelerin çok yüksek borç oranlarına sahipken Almanya, Fransa gibi bazı ülkelerin daha makul borç oranlarına sahip olduğu görülmektedir. Şekil 1'de görüldüğü gibi Maastricht Antlaşması imzalanmadan hemen önce 1990 yılında İngiltere, Fransa, İspanya ve Almanya'nın borç oranları daha makul seviyelerdeyken Yunanistan, Belçika, İtalya ve Hollanda gibi ülkelerin borç oranları çok daha yüksek miktarlardadır (IMF, 22.08.2020, www.imf.org).

Şekil 1: Bazı Avrupa Ülkelerinin Borç Oranları/GSYH (%)

Kaynak: IMF, 22.08.2020, www.imf.org.

Ülkeler arasındaki bu farklılık tek paraya geçilmeden önce mali disiplini sağlayacak bir mali çerçeveyi gerekli kılmıştır. Bu gereklilik sonucunda Maastricht Antlaşması'nın kamu kesimine ilişkin iki temel unsurunu dikkate alması konusunda uzlaşmıştır (Annett ve Jaeger, 2004: 22). Böylelikle Maastricht Antlaşması'na eklenen protokolle para ve maliye politikasında yakınsamayı sağlayacak ve tek paraya geçiş öncesi ülkeler arasındaki uyumsuzlukları azaltacak kriterler belirlenmiştir. Borç oranları ve bütçe açıklarını sınırlayan Maastricht kriterlerine ek olarak belirlenen ve kurallara uyulmaması durumunda işleme alınacak aşırı açık prosedürü de ek protokol kapsamında hükme bağlanmıştır (Ngai, 2012: 8; Maastricht Antlaşması, 1992: 183-186).

Kamu borcu ve bütçe açığı üzerine getirilen kısıtlamalarla devletlerin maliye politikaları arasında koordinasyon sağlanması amacıyla belirlenen Maastricht kriterleri şöyledir (Maastricht Antlaşması, 1992: 183): AB'ye üye ülkelerin bütçe açıkları GSYH'nin %3'ünü ve borç oranları GSYH'nin %60'ını geçmemelidir. Kamu kesimine yönelik mali kurullarla beraber enflasyon, faiz ve kurlarla ilgili bazı yakınsama kriterleri de anlaşma kapsamında hükme bağlanmıştır.

Maastricht Antlaşması'nın imzalanması sonrasında AB'de ekonomik ve parasal birlik kurulması konusu daha somut bir hal almıştır. Ekonomik ve parasal birliğin temel amacı AB genelinde istikrarlı ve dengeli ekonomik büyümeyi sağlamaktır. Bu amacı sağlamak üzere para politikasını bağımsız bir şekilde yürütmek üzere Avrupa Merkez Bankası kurulmuştur. Maliye politikası ulusüstü ve ortak bir kurumun yönetimine bağlanmazken, ortak parayı destekleyecek ve Maastricht Antlaşması ile belirlenen mali kurullar üye ülkeler arasındaki mali koordinasyonun temel unsurlarından biri olmuştur.

3.İSTİKRAR VE BÜYÜME PAKTI (İBP)

İstikrar ve Büyüme Pakti (İBP), genel olarak Maastricht Antlaşması ile belirlenen kriterlere dayanarak oluşturulmuş bir sistemdir. AB'de mali disiplinin sağlanması ve mali koordinasyonun sağlanması böylelikle tek para sisteminin ve ortak para politikasının desteklenmesi bütçe politikasının temel prensipleridir. İBP bu amaç doğrultusunda, üye

devletlerin mali politikaları arasında uyumun sağlanmasına yönelik kurallardan ve önlemlerden oluşan bir sistemdir.

İBP, Maastricht Antlaşması'yla belirlenen kriterlere ve üye devletlerin maliye politikalarıyla ilgili süreçleri takip ederek politikalardan kaynaklanan hataları düzeltmeyi amaçlayan aşırı açık prosedürüne yeterince uyulmaması endişesi sonucu ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda İBP bütçe uygulama süreçlerinin izlenmesi, ekonomi politikaları arasında uyumun artırılması, aşırı açık prosedürü işleyişinin hızlandırılması amacıyla 7 Temmuz 1997 tarihinde kabul edilmiştir (European Commission, 2017: 11).

İBP, Maastricht kriterlerini (milli gelire oranla %3 bütçe açığı ve %60 borç oranı) aynı şekilde kabul etmektedir. Aynı zamanda mali kurallara ek olarak bütçe disiplini sağlamayı hedefleyen orta vadeli bütçe çerçevesini önermektedir (Schuknecht, 2004: 11). Pakt, AB'de fiyat istikrarı ve kalıcı sürdürülebilir büyümeyi sağlama hedefinin yanı sıra orta vadeli ve dengeli kamu finansman politikası izlenmesini tavsiye etmektedir. Böylece aşırı bütçe açıklarının engellenmesi ve mali sürdürülebilirliğin sağlanması hedeflenmektedir. İBP çok yıllık bütçeleme sisteminin uygulanması gibi uygulamaları mali yönetim sistemine dahil ederken bütçe açığı hedefine sadık kalarak, ekonomik konjonktürün daralma dönemlerinde mali kurallara esneklik sağlamayı da amaçlamaktadır (Soukiazis ve Castro, 2003: 2).

3.1.İBP Reformları

1997 yılında uygulamaya konulan İBP zaman içinde uygulamadan kaynaklanan eksiklerin fark edilmesi ve ekonomik koşulların neden olduğu olumsuzlukların giderilmesi gibi nedenlerle çeşitli reformlara tabi tutulmuştur (Claeys vd., 2016: 2). Tablo 1'de görüldüğü gibi söz konusu düzenlemeler 1997 yılından 2015 yılına kadar devam etmiştir.

Tablo 1: İstikrar ve Büyüme Pakti Kronolojisi

1997	İstikrar ve Büyüme Pakti kabul edilmiştir.
1998	Önleyici Kurallar (Preventive Rules/Arm) yürürlüğe girmiştir.
1999	Düzeltilici Kurallar (Corrective Rules/Arm) yürürlüğe girmiştir.
2005	İBP Değişikliği (SGP Amendment)
2011	Altılı Paket (Six Pack)
2013	İkili Paket (Two Pack)
2013	Mali Sıkılaştırma (Fiscal Compact)
2014	İBP Gözden Geçirme (SGP Review)
2015	İBP Esnekleştirme (SGP Flexibility)

Kaynak: EC, 20.08.2020, ec.europa.eu.

Önleyici kurallar üye ülkelerin maliye politikasına uyumunun izlenmesi ve gözetilmesi temeline dayanmaktadır. Bu kapsamda üye ülkeler özelinde orta vadeli göstergeler belirlenerek mali yapının güçlendirilmesi hedeflenmektedir (Morris vd., 2006: 19). Ayrıca çok taraflı gözetim sunmak amacıyla ülkelere düzenli raporlama yapma zorunluluğu getirilmiştir. Raporlar izleyen üç yılı kapsayan nitelikte çok yıllık bir şekilde orta vadeli bütçe hedeflerini içermekte ve yıllık olarak hazırlanmaktadır. İstikrar ve yakınsama programları kapsamında belirli başlıkları içerecek şekilde hazırlanan raporlar aracılığıyla üye ülkelerin orta vadeli hedeflerine ulaşma yolundaki durumları izlenmektedir (European Commission, 2017: 17-31).

Düzeltilici kurallar aşırı açık prosedürüyle ilgilidir. Buna göre üye ülkeler Maastricht Kriterleri kapsamında belirlenen eşik değerlere bağlı kalmalıdır. Eğer referans değerler aşırsa aşırı açık prosedürü işletilmekte ve yeterli düzeltme sağlanamazsa mali yaptırımlar uygulanmaktadır (European Commission, 2016: 55).

AB çok üyeli bir entegrasyon olarak farklı yapısal özelliklere sahip ülkelerden oluşmaktadır. Yeni üyelerin katılımı Birliğin ekonomik koşullarını değiştirirken üye ülkelerin gelişmişlik seviyelerinden kaynaklanan farklılıkların boyutunu artırmaktadır. İBP uygulanmaya başladıktan sonra zaman içerisinde bazı eksiklikleri ortaya çıkmıştır. Bu kısıtlılıklar kimi zaman farklı gelişmişlik seviyesindeki ülkelerin kendilerine has sorunları ya da özellikleri nedeniyle kimi zamanda İBP'nin kendi mekanizmalarından kaynaklanan sorunlar nedeniyle ortaya çıkmıştır. Uygulamadaki bu sorunlar sonucunda 2005 yılında İBP güncellenmiştir. 2005 yılındaki bu değişikliğin temel amacı, ülkelerin farklı ekonomik ve yapısal özelliklerini dikkate alarak, tek düze bir yapıdan uzaklaşmak ve ülke koşullarına uygun kurallar dizayn etmektir. Her bir ülkenin kendine has özelliklerini dikkate alan bu yaklaşım İBP'nin mali kurallarına esneklik kazandırmış ve kurallara uyum açısından bazı hükümleri daha iyi tanımlamıştır (EuropeanCommission, 2013a: 9). İBP'nin önleyici kolundaki önemli güncelleme, denk bütçe ya da bütçe fazlasını hedefleyen bir bütçe pozisyonu oluşturmaktır. Bu amaçla üye ülkelerin nüfus yapısı, borç oranı gibi yapısal kriterlerini dikkate alan hedefler belirlenmeye başlanmıştır (EuropeanCommission, 2017: 12). Aynı zamanda üye devletlere bütçede manevra alanı sağlamak amacıyla belirli oranda güvenlik marjı uygulamaya alınmıştır (Koester vd., 2013: 6). Euro Bölgesi ve Döviz Kuru Mekanizması² II kapsamındaki ülkeler için bu oran GSYH'nin %1'i olarak belirlenmiştir. Aynı zamanda orta vadeli hedeflere ulaşmak üzere bazı yıllık kurallar uygulamaya konulmuş ve ülkelerin yapısal bütçe açıklarını yıllık olarak GSYH'nin %0,5'i kadar azaltması gerektiği belirtilmiştir. Kural, ekonomik genişleme zamanlarında bu oranın %0,5'ten fazla, ekonomik daralma dönemlerinde ise daha az olabileceği şeklinde esnetilmiştir (European Commission, 2013a: 10-11). İBP'nin düzeltici kolunda yapılan esneklik aşırı açık prosedürünün işlem tarihinin ötelenmesi şeklinde uygulanmaktadır. Ancak ülkelere tanınan bu esneklik ekonomik şoklar yaşanması ve kamu kesiminin yükünün artması durumlarında geçerli olmaktadır (European Commission, 2017: 12).

2005 yılında yapılan reformlar mali disiplinin sağlanmasında hala yeteri kadar etkili olmamıştır. Ülkelerin mali kurallara uyum konusundaki isteksizliklerinin yanında 2008 yılında yaşanan finansal ve ekonomik kriz İBP'yi olumsuz etkileyen en önemli gelişmeler arasındadır. Kriz karşısında hükümetler, ekonomik aktiviteyi desteklemek ve finansal istikrarı sağlamak için bir dizi önlem almıştır. Ancak ekonomik durgunluk döneminde yapılan mali genişleme ve finansal sektöre verilen desteğin bir sonucu olarak, özellikle Euro Bölgesi'nde kamu maliyesi önemli ölçüde kötüleşmiştir (Schuknecht vd., 2011: 12). Kriz üye ülkelerin yüksek borçları ile makroekonomik dengesizliklerini göz önüne sermiştir. Özellikle bazı ülkelerin zayıf bütçe pozisyonları 2005 yılında İBP'nin bazı yönlerinin yeteri kadar ele alınmadığını göstermiştir.

Tablo 2'de görüldüğü gibi küresel krizin başlangıcında kamu kesimi borç oranları AB genelinde GSYH'ye oranla %58'ken krizin olumsuz etkilerinin derinleşmesiyle artmaya başlamıştır. Borç oranları 2007 yılından itibaren önce 3 puan sonra 13 puan birden artarak 2010 yılında milli gelirin %80'i seviyesine yükselmiştir. 2014 yılında AB'de borç oranları 2007-2019 döneminin en yüksek seviyesine ulaşarak %88 olmuştur. Euro Bölgesi borç oranları da benzer eğilimdedir. Para bölgesinde 2007 yılında borç oranları GSYH'nin %64'ü seviyesindeyken 2008, 2009, 2010 yıllarında sırasıyla %70, %80 ve %86 seviyesine çıkmıştır. 2013 ve 2014 yıllarında borç oranları en yüksek seviyesi olan %93 oranına yükselmiştir. Ulusal olarak incelendiğinde Belçika, Yunanistan, İtalya, Portekiz borç oranları en yüksek ülkelerdir. Söz konusu ülkelerin borç oranları AB'nin referans değerlerinin çok üzerindedir. Örneğin, Belçika'nın borç oranları 2007 yılında milli gelire

² DKM II, euroya katılım öncesi ülkelerin para birimlerindeki aşırı dalgalanmaları önlemek üzere belirli bir bant aralığı belirleyen ve bu marj içerisinde dalgalanmaya izin veren bir sistemdir. Ülkeler euroya geçmeden önce en az 2 yıl DKM II'ye tabi olmalıdır.

oranla %87 iken 2009 yılında %100, 2014 yılında ise %107 oranına ulaşmıştır. Bazı ülkelerin borç oranları referans değerinin altında olsa da krizin etkisiyle borç oranları dramatik şekilde artmıştır. Örneğin, İrlanda ve Letonya gibi ülkelerde borç oranları krizle birlikte yaklaşık iki katına çıkmıştır. Öte yandan İsveç gibi bazı ülkelerin borç oranları ekonomik şok karşısında daha ılımlı bir şekilde dalgalanmıştır. Borç oranlarının 2014 yılından sonra AB genelinde azda olsa gerilediği görülmektedir. Bu eğilim Euro Bölgesi'nde ve ulusal ölçekte de yaklaşık olarak aynı şekilde devam etmiştir.

Tablo 2: AB Kamu Borç Oranları/GSYH (%)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
AB	58	61	74	80	82	84	86	87	85	84	82	80	79
Euro Bölgesi	66	70	80	86	88	91	93	93	91	90	88	86	84
Avusturya	65	69	80	83	82	82	81	84	85	83	78	74	70
Belçika	87	93	100	100	104	105	106	107	105	105	102	100	99
Bulgaristan	16	13	14	15	15	17	17	27	26	29	25	22	20
Hırvatistan	37	39	49	58	64	70	81	85	84	81	78	75	73
Kıbrıs	54	46	54	56	66	80	104	109	108	103	94	101	96
Çek Cum.	28	28	34	37	40	45	45	42	40	37	35	33	31
Danimarka	27	33	40	43	46	45	44	44	40	37	36	34	33
Estonya	4	5	7	7	6	10	10	11	10	10	9	8	8
Finlandiya	34	33	42	47	48	54	56	60	64	63	61	60	59
Fransa	65	69	83	85	88	91	93	95	96	98	98	98	98
Almanya	64	66	73	82	80	81	79	76	72	69	65	62	60
Yunanistan	103	109	127	146	172	160	177	179	176	179	176	181	177
Macaristan	66	72	78	81	81	79	77	77	76	76	73	70	66
İrlanda	24	42	62	86	111	120	120	104	77	74	68	64	59
İtalya	104	106	117	119	120	127	133	135	135	135	134	135	135
Letonya	9	19	37	48	44	42	40	42	37	41	39	37	37
Litvanya	16	15	28	36	37	40	39	41	43	40	39	34	36
Luxemburg	8	15	16	20	19	22	24	23	22	20	22	21	22
Malta	62	63	68	68	70	68	68	63	58	56	50	46	43
Hollanda	43	55	57	59	62	66	68	68	65	62	57	52	49
Polonya	45	47	50	54	55	54	56	51	51	54	51	49	46
Portekiz	73	76	88	100	114	129	131	133	131	132	126	122	118
Romanya	12	12	22	30	34	37	38	39	38	37	35	35	35
Slovakya	30	29	36	41	44	52	55	54	52	52	51	49	48
Slovenya	23	22	35	38	47	54	70	80	83	79	74	70	66
İspanya	36	40	53	61	70	86	96	101	99	99	99	98	96
İsveç	39	38	41	38	37	38	40	45	44	42	41	39	35
İngiltere	42	49	63	75	80	83	84	86	87	87	86	86	85

Kaynak: Eurostat, 22.08.2020, <https://ec.europa.eu/eurostat/en/data/database>

Küresel kriz kamu borç oranlarını artırdığı gibi bütçe dengesini de olumsuz etkilemiştir. Tablo 3’de görüldüğü gibi küresel krizin başladığı 2007 yılında AB’nin bütçe açıkları ortalaması milli gelire oranla %0,9 iken 2008 yılında krizin şiddetiyle %2,5’e, 2009 yılında %6,6’yulaşmıştır. Euro Bölgesi’nde de benzer bir eğilim görülmektedir. Euro Bölgesi’nde 2007 yılında bütçe açıkları %0,6 iken 2008 yılında %2,2’ye ve 2009 yılında %6,2’ye ulaşmıştır. Bütçe açıkları 2011 yılından itibaren kademeli olarak azalmaya başlamıştır. AB’de bütçe açıkları 2014 yılında referans değer altına (%2,9), Euro Bölgesi’nde ise 2013 yılında referans değer olan %3’e ulaşmıştır. Ulusal ölçekte Yunanistan bütçe açığı en yüksek ülkedir. İrlanda, İspanya, Portekiz gibi ülkelerdeki bütçe açıkları kriz dönemlerinde dramatik şekilde artmıştır. Ülkeler arasında farklılık göstermesine karşın bütçe açıkları genel olarak 2010-2012 döneminde yavaş yavaş azalmaya başlamıştır.

Tablo 3: AB Bütçe Dengesi/GSYH (%)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
AB	-0,9	-2,5	-6,6	-6,4	-4,6	-4,3	-3,3	-2,9	-2,4	-1,7	-1,1	-0,7	-0,8
Euro Bölgesi	-0,6	-2,2	-6,2	-6,3	-4,2	-3,7	-3,0	-2,5	-2	-1,5	-1	-0,5	-0,6
Avusturya	-1,4	-1,5	-5,3	-4,4	-2,6	-2,2	-2	-2,7	-1	-1,5	-0,8	0,2	0,7
Belçika	0,1	-1,1	-5,4	-4,1	-4,3	-4,3	-3,1	-3,1	-2,4	-2,4	-0,7	-0,8	-1,9
Bulgaristan	3,1	1,6	-4	-3,1	-2	-0,3	-0,4	-5,4	-1,7	0,1	1,1	2	2,1
Hırvatistan	-2,4	-2,8	-6	-6,5	-7,9	-5,4	-5,3	-5,3	-3,3	-1	0,8	0,2	0,4
Kıbrıs	3,2	0,9	-5,4	-4,7	-5,7	-5,6	-5,8	-8,7	-1	0,3	2	-3,7	1,7
Çek Cum.	-0,7	-2	-5,5	-4,2	-2,7	-3,9	-1,2	-2,1	-0,6	0,7	1,5	0,9	0,3
Danimarka	5,0	3,2	-2,8	-2,7	-2,1	-3,5	-1,2	-1,1	-1,2	0,1	1,8	0,7	3,7
Estonya	2,4	-2,6	-2,2	0,2	1,1	-0,3	0,2	0,7	0,1	-0,5	-0,8	-0,6	-0,3
Finlandiya	5,1	4,2	-2,5	-2,5	-1,0	-2,2	-2,6	-3	-2,4	-1,7	-0,7	-0,9	-1,1
Fransa	-2,5	-3,3	-7,2	-6,9	-5,2	-5	-4,1	-3,9	-3,6	-3,6	-2,9	-2,3	-3
Almanya	0,2	-0,1	-3,2	-4,4	-0,9	0	0	0,6	0,9	1,2	1,2	1,9	1,4
Yunanistan	-6,7	-10	-15	-11	-10	-8,9	-13	-3,6	-5,6	0,5	0,7	1	1,5
Macaristan	-5,1	-3,8	-4,8	-4,5	-5,2	-2,3	-2,6	-2,8	-2	-1,8	-2,5	-2,1	-2
İrlanda	0,3	-7,0	-13,8	-32	-13	-8,1	-6,2	-3,6	-2	-0,7	-0,3	1	0,4
İtalya	-1,5	-2,6	-5,1	-4,2	-3,6	-2,9	-2,9	-3	-2,6	-2,4	-2,4	-2,2	-1,6
Letonya	0,6	-4,3	-9,6	-8,7	-4,3	-1,4	-1,2	-1,6	-1,4	0,2	-0,8	-0,8	-0,2
Litvanya	-1,0	-3,1	-9,1	-6,9	-9	-3,1	-2,6	-0,7	-0,3	0,2	-0,5	0,6	0,3
Luxemburg	4,2	3,5	-0,2	-0,4	0,6	0,5	0,8	1,3	1,3	1,8	1,3	3,1	2,2
Malta	-2,3	-4,2	-3,2	-2,4	-2,4	-3,5	-2,4	-1,7	-1	1	3,3	1,9	0,5
Hollanda	0,2	0,2	-5,1	-5,2	-4,3	-3,9	-2,9	-2,2	-2	0	1,3	1,4	1,7
Polonya	-1,9	-3,6	-7,3	-7,4	-4,9	-3,7	-4,2	-3,6	-2,6	-2,4	-1,5	-0,2	-0,7
Portekiz	-3,0	-3,7	-9,9	-11	-7,7	-6,2	-5,1	-7,4	-4,4	-1,9	-3	-0,4	0,2
Romanya	-3,1	-5,4	-9,1	-6,9	-5,4	-3,7	-2,1	-1,2	-0,6	-2,6	-2,6	-2,9	-4,3
Slovakya	-1,7	-2,5	-8,1	-7,5	-4,5	-4,4	-2,9	-3,1	-2,7	-2,5	-1	-1	-1,3
Slovenya	0,3	-1,4	-5,8	-5,6	-6,6	-4	-15	-5,5	-2,8	-1,9	0	0,7	0,5
İspanya	2,0	-4,6	-11,3	-9,5	-9,7	-10,7	-7	-5,9	-5,2	-4,3	-3	-2,5	-2,8
İsveç	3,3	1,9	-0,7	0	-0,2	-1,0	-1,4	-1,5	0	1	1,4	0,8	0,5
İngiltere	-2,7	-5,1	-10,1	-9,3	-7,5	-8,2	-5,5	-5,6	-4,6	-3,3	-2,5	-2,2	-2,1

Kaynak: Eurostat, 22.08.2020, <https://ec.europa.eu/eurostat/en/data/database>

İBP küresel krizin etkileriyle 2010 yılında tekrar gözden geçirilmiştir. Birlik içindeki politika koordinasyonunun iyileştirilmesi ve gözetim mekanizmalarının geliştirilmesi amacıyla 2010 yılında önerilen mevzuat paketi 2011 yılında onaylanmıştır. Altılı paket (six pack) adıyla anılan ve bir dizi yasadan oluşan paket İBP'deki en kapsamlı reformdur. Düzenleme bütçe politikalarının yanı sıra ekonomi politikalarının da şeffaf ve öngörülebilir şekilde gözetimini amaçlamaktadır. Altılı paket aynı zamanda makroekonomik politikaların ve yapısal reformların da gözetimini dikkate almaktadır (Płóciennik, 2017: 9). Bu kapsamda altılı paket, makroekonomik dengesizlik prosedürünü (macroeconomic imbalance procedure) öngörmektedir. Ayrıca kademeli bir yaptırım mekanizması ve harcama çerçevesi (expenditure benchmark) kural olarak uygulanmaya başlamıştır. İBP'nin altılı pakette öngördüğü değişiklikler kısaca şöyledir (European Commission, 2013a: 14).

- Harcama kuralı çerçevesinde harcamaların artış hızı potansiyel büyüme hızını geçmemelidir. Kurala uyulmaması durumunda yaptırım mekanizması devreye girecektir. Bu kapsamda kuralın ihlal edilmesi ve önlem alınmaması durumunda ülkeler ceza, faizli teminat ya da Komisyon uyarısı şeklindeki yaptırımlara maruz kalabileceklerdir.

- Aşırı açık prosedürü kapsamında borç oranları referans değeri (GSYH'nin %60'ı) aşan ülke, söz konusu borç miktarını her yıl azaltmalıdır. Bu miktar referans değerinin üstündeki kısmın 1/20'si olarak hesaplanmaktadır.

- Önleyici tedbirler kapsamında ihtiyati politikalardan sapılması halinde GSYH'nin %0,2'si oranında faizli teminat uygulaması devreye sokulacaktır. Düzenleyici tedbirler kapsamında aşırı açığı bulunan ülke GSYH'nin %0,2'si oranında faizsiz teminat ödemek zorunda kalacaktır.

- Bu düzenlemeler ulusal bütçeler düzeyinde uygulanacak ve çok yıllık planlama yapılacaktır. Ayrıca raporlama ve gözetleme süreçlerindeki asgari koşullar belirlenecektir.

- Makroekonomik dengesizliklerin engellenmesi amacıyla dengesizlik riskleri değerlendirilecek ve yüksek riskli ülkeler aşırı dengesizlik prosedürüne tabi tutulacaktır. Ülkeler bu kapsamda düzeltici eylem planı hazırlayacak, uyulmaması halinde yaptırımlara maruz kalacaktır.

- Aşırı makroekonomik dengesizliklerin ardı ardına düzeltilememesi halinde GSYH'nin %0,1'i kadar para cezası kesilecektir.

Altılı paketle uygulamaya konulan değişikliklerle İBP daha kuralları bir hale dönüşmüştür. Ayrıca yaptırım mekanizmalarını güçlendirmiştir. Makroekonomik dengesizlik prosedürü ile AB içinde farklı ülkelerin koşullarından kaynaklanan olumsuzlukların engellenmesi öngörülmüştür.

Küresel krizin ardından AB sisteminde bazı değişiklikler yapılmıştır. Altılı paketin ardından İkili Paket, İstikrar, Koordinasyon ve Yönetişim Antlaşması (Mali Antlaşma) gibi yeni araçlarla İBP güçlendirilmiş ve AB'de daha sıkı bir mali denetim dönemine geçilmiştir. Diğer yandan ekonomi politikası alanında daha etkin bir koordinasyon sağlanması amacıyla Avrupa Dönemi (Sömestri) gibi yeni yapılar oluşturulmuştur. Avrupa sömestri AB içinde ekonomi ve mali politikaların koordinasyonu ile ilgili bir döngüdür. Bu süreç içinde üye ülkeler, bütçe ve ekonomi politikalarını AB düzeyinde kabul edilmiş hedef ve kurallara uydurmaktadır.

Altılı paketin ardından yürürlüğe giren ikili paket (two pack) üye ülkeler arasındaki ekonomik koordinasyona odaklanmaktadır. Altılı paket üye ülkelerin bütçe politikalarına ve mali kurallarına yeni şartlar eklemiştir. İkili paketin odak noktası öncelikli olarak Euro Bölgesi ülkeleri arasındaki koordinasyonun artırılmasıdır. Para bölgesinde olası ekonomik ve finansal olumsuzluklar daha yayılcı bir etkiyle tek para sistemini riske sokabilecektir.

Bu nedenle ikili paket para bölgesinde koordinasyonun ve yakınsamanın güçlendirilmesi amacıyla, ülkelerin bütçe süreçlerini kapsayan ve gözetleme mekanizmasını geliştiren düzenlemeler önermektedir (EC, 2013b: 2).

2013 yılında İBP’de yapılan yeni bir düzenleme ile mali sıkılaştırma (fiscal compact) yürürlüğe girmiştir. Mali antlaşma küresel krizin ardından AB’de mali disiplinin teşvik edilmesini ve ulusal mali çerçevenin daha fazla sahiplenilmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Aynı zamanda mali antlaşma sayısal mali kuralların yayılması ve ulusal mali kuralların da düzenlemeden etkilenmesi açısından önemli bir aşama olmuştur (Heinemann vd., 2014: 1). Mali sıkılaştırma, bütçe kuralı ve otomatik düzeltme mekanizması aracılığıyla Euro Bölgesi’nde mali disiplini güçlendirmeyi hedeflemektedir. Mali sıkılaştırma kalıcı ve sayısal bir mali kural olarak borç freni (debt brake) uygulamasını önermektedir. Bununla birlikte 2014 yılına kadar yeni kuralın ulusal kanunlar kapsamına alınması gereği ifade edilmiştir. Kural bütçe kuralına ait spesifik tanımlamaları ülkelerin kendisine bırakmakla birlikte, bir dizi genel gerekliliği öngörmektedir (Puiu, 2013: 175). Mali sıkılaştırmaya göre, normal koşullar altında üye ülkelerin bütçeleri denk olmalı ya da fazla vermelidir (Haan vd., 2013: 211). Borç oranları %60’ın altında olan ve mali sürdürülebilirlik açısından herhangi risk taşımayan ülkelerde orta vadeli bütçe hedefleri kapsamında %1 oranında esnekliğe izin verilmektedir. Aksi hallerde orta vadeli bütçe hedefleri kapsamında açıklar %0,5 oranını aşmamalıdır. Mali sıkılaştırmanın borç kuralına göre, borç oranları GSYH’nin %60’ını aşan ülkeler, borç miktarını referans değeri aşan kısmın 1/20 oranında azaltmalıdır (1/20 debt rule) (Burret ve Schnellenbach, 2013: 4-6).

2014 yılında altılı paket ve ikili paket mali yapının sağlamlaştırılması ve üye ülkeler içerisinde işbirliğinin geliştirilmesine katkı sağlanması amacıyla gözden geçirilmiştir.

2015 yılında İstikrar ve Büyüme Paketi’nin geçerli kuralları içerisinde esneklikten maksimum şekilde yararlanmayı amaçlayan yeni bir çerçeve kabul edilmiştir (Fantacone vd., 2015: 109). Bu kapsamda Komisyon, AB’nin genel ekonomik ve sosyal önceliklerini belirleyen Yıllık Büyüme Anketi sonucunda; yatırım, yapısal reform ve mali sorumluluk alanlarını AB’nin istihdam ve büyüme amacına yönelik temel unsurlar olarak belirlemiş ve bu stratejiyi destekleyecek yeni bir yatırım planı oluşturulmuştur. Komisyon aynı zamanda yatırım, yapısal reform ve mali sorumluluk arasındaki ilişkiyi güçlendirecek şekilde İBP kurallarına esneklik kazandırmak üzere yeni bir düzenleme yapmıştır. Düzenleme ile üç temel amaç belirlenmiştir (EC, 2015: 4):

1. Yapısal reformların etkin bir şekilde uygulanmasını teşvik etmek.
2. Özellikle stratejik yatırımlara yönelik olan Avrupa fonu kapsamındaki yatırımları geliştirmek.
3. Üye ülkelerin ekonomik döngüsünü daha fazla dikkate almak.

Bu amaçlar aynı zamanda Euro Bölgesi’nde büyüme dostu bir mali duruşu teşvik etmeyi hedeflemektedir.

2015 yılında yapılan düzenlemeler İBP kurallarında herhangi bir değişiklik yapmamıştır. Öte yandan düzenlemeyle birlikte Komisyon bazı koşullar altında mali kuraldan geçici sapmalara belirli marjlarda izin verileceğini belirtmiştir. Öncelikle Komisyon, Konseye tavsiyede bulunmadan önce orta vadeli hedeflerden olası sapmaları engellemek için reformları değerlendirecektir. Söz konusu sapmalar GSYH’nin %0,5’ini aşmamalıdır. Aynı zamanda kurala bağlı kalınmadığında, söz konusu sapma 4 yıl içinde giderilerek orta vadeli hedefe ulaşılmalıdır. Yapısal reformların uygulanması durumunda aşırı açık prosedürünün düzeltme tarihi ötelenebilir. Komisyon böyle bir durumda daha yakın bir izleme yapacaktır. Yine stratejik yatırımlar kapsamında bazı istisnalar

tanımlanmıştır. Buna göre, üye ülkenin yatırım sürecinde fona katkısı varsa mali hesaplamalarda bu katkı hesaba katılmayacaktır. Diğer bir ifadeyle söz konusu harcama dikkate alınmayacak ve istisnai bir harcama gibi değerlendirilecek, bütçede hesaba katılmayacaktır. Böylelikle referans değer esnetilmiş olacaktır. Yine ülkenin negatif büyümesi gibi bazı durumlarda geçici sapmalar gözardı edilecektir. Mali kurallar uygulanırken riskli bir konuda ekonomik döngüdür. Mali kurallar bütçe üzerinde sayısal kısıtlamalar yaptığından ekonomik döngüyle mücadelede manevra alanını daraltma riski oluşturmaktadır. 2015 yılında İBP düzenlenirken ekonomik döngünün daha fazla dikkate alındığı belirtilmektedir (EC, 20.08.2020, ec.europa.eu).

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

1992 yılında imzalanan Maastricht Antlaşması ile Avrupa Topluluğu Avrupa Birliği'ne dönüşmüştür. Avrupa'da birlik kurma fikrinin temelinde Avrupa'da kalıcı barış ortamı sağlanması ve ulus üstü bağımsız bir otorite kurarak ortak ekonomik ve parasal birliğe ulaşılması fikri yatmaktadır. Ulus üstü bir otoriteye işlerlik kazandırılması ve üyeler arasında yakınsama sağlanması çeşitli ortak politikaların uygulanmasıyla mümkün olacaktır. Bununla birlikte AB'de ortak bir maliye politikası bulunmamaktadır. Maastricht Antlaşması ekonomik ve parasal birliğe giden yolda çeşitli yakınsama kriterleri aracılığıyla üye devletlerin maliye politikaları arasında koordinasyonun ve uyumun sağlanmasını amaçlayan çeşitli kriterler sunmaktadır. Kamu maliyesine ilişkin bütçe açıkları ve borç oranları üzerine getirilen bu kurallar bir yandan mali koordinasyonu ve AB'de mali disiplini sağlamayı amaçlarken bir yandan da tek para sistemini desteklemektedir. İstikrar ve Büyüme Paketi (İBP) söz konusu kriterler temelinde geliştirilen kurallar bütünüdür. Bu çalışmada İBP ve reformları tarihsel olarak incelenmiş, reformların kapsamı, gerekçeleri ve amaçlarına ilişkin açıklamalar yapılmıştır.

İBP, AB'de mali koordinasyonu sağlamak üzere kurula dayalı maliye politikası uygulamalarını düzenleyen bir sistemdir. Temelde Maastricht Antlaşması ile uygulanmaya başlayan mali kurallara uyumu izleyen ve gözetleyen İBP önleyici kurallar ve düzeltici kurallar olarak ifade edilen iki mekanizma aracılığıyla çalışmaktadır. Bu mekanizmalardan önleyici kol ülkelere orta vadeli mali çerçeveyi önermekte ve bu çerçevede bütçe hedeflerini gerçekleştirmelerini beklemektedir. Düzeltici kol ise bütçe hedeflerinde aşırı sapmalar olması durumunda başlatılan aşırı açık prosedürü ile ilgilidir. Bu bağlamda paktın hem kural koyma hem de kurallara uyulmasını sağlama görevine yönelik olarak düzenlemeler yaptığı söylemek mümkündür.

İBP yürürlüğe girdikten ve birkaç yıl uygulandıktan sonra bazı aksaklıkları ortaya çıkmıştır. Entegrasyon süreci bağlamında değerlendirildiğinde çok uluslu bir çerçevede ve değişen ekonomik koşullar altında bu aksaklıklar olağan olarak değerlendirilmektedir.

İBP bu kısıtlılıkları gidermek amacıyla 2005 ve 2011 yıllarında daha kapsamlı olmak üzere yıllar içinde önemli reformlara tabi tutulmuştur. 2005 yılındaki reform ekonomik yönetişimin ve önleyici kuralların güçlendirilmesine yöneliktir. 2011 yılında yapılan reform küresel krizin ortaya çıkardığı eksiklikleri gidermeye odaklanmıştır. 2013 yılında mali gözetimi ve mali koordinasyonu güçlendirmeye yönelik ilave öneriler tasarlanmıştır. 2013 yılında mali sıkılaştırma ile bütçe kuralının kapsamı genişletilmiştir. 2014 yılında altılı paket ve ikili paket mali yapının güçlendirilmesi ve üye ülkeler arasında işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla gözden geçirilmiştir. 2015 yılında İstikrar ve Büyüme Paketi mali kurallardan en iyi şekilde yararlanmayı sağlamak üzere esnetilmiştir.

Reformların detayları incelendiğinde İBP'nin kısıtlılıklarının, uygulama sürecinin karmaşıklığı, kurumsal altyapı vb. nedenler dışında temelde iki nedene dayandığını

söylemek mümkündür. Genişleme süreci ve ekonomik kriz. AB'ye yeni üyelerin katılması farklı gelişmişlik seviyesinde ülkelerin kendine has ihtiyaçlarından, politika uygulamalarından ve yapısal özelliklerinden kaynaklanan sorunları ortaya çıkarmaktadır. Söz konusu bu sorunlar İBP sisteminin etkinliğini zedelemektedir. Bu bağlamda Birliğin farklılaştırılmış kuralları uygulamaya koyması, ülkelerin farklı ekonomik koşullarının ve yapısal özelliklerinin dikkate alındığını göstermektedir. Ekonomik kriz ülkelerin mali yapısını bozarak mali kurallardan sapmalara neden olmaktadır. Bu durum İBP'nin ekonomik konjonktürü yeterli derecede dikkate almadığını düşündürmektedir. Kriz sonrası reformlar incelendiğinde İBP'nin mali kuralların ötesinde makroekonomik dengesizlikleride dikkate alan yenilikler getirdiği görülmektedir. Bu bağlamda küresel krizin İBP'yikonjonktüre duyarlı bir yapıya dönüştürdüğünü söylemek mümkündür.

Reformlar genel olarak değerlendirildiğinde kriz ve genişleme sürecinin İBP'nin kapsam ve uygulama süreçlerini belirlemede önemli derecede yönlendirici olduğu görülmektedir. Öte yandan reformlar kapsamında İBP, mali kuralları genişletirken, ülkelerin yapısal özelliklerini daha fazla dikkate almaktadır. Yanı sıra tek para otoritesinin güvenliğini sağlamak üzere özellikle mali sıkılaştırma paketiyle para bölgesine özel koordinasyonun güçlendirilmesine özel önem verildiğini söylemek mümkündür. Reformlar kapsamında İBP'ye yönelik diğer bir sonuç mali kuralların esnekliğine ilişkindir. Özellikle ekonomik konjonktürdeki kırılmalar mali kuralların ekonomik döngüye karşı bir manevra alanına sahip olması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda İBP reformlarının esnekliği dikkate aldığı söylemek mümkündür. Ancak esnekliğe yönelik düzenlemelerin mali kuralları daha karmaşık bir hale dönüştürme riski olduğu değerlendirilmektedir. Mali disiplini sağlamak ve AB'de mali koordinasyonu sağlamak üzere mali kurallara uyumu gözetleyen İBP bazı açılardan eleştirilmekle birlikte, kurallardan sapma olsa bile mali kesime ilişkin yönlendirici rolünden dolayı desteklenmektedir.

KAYNAKÇA

- Annett, A. ve Jaeger, A. (2004). Europe's Quest For Fiscal Discipline, *Finance And Development*, June 2004, 22-25.
- Archick, K. (2017). The European Union: Current Challenges And Future Prospects, *Congressional Research Service*, 7-5700, 1-21.
- Burret, H. T. ve Schnellenbach, J. (2013), Implementation Of The Fiscal Compact In The Euro Area Member States, German Council Of Economic Experts Working Paper 08/2013, 1-51.
- Claeys, G. vd. (2016). A Proposal To Revive The European Fiscal Framework, Bruegel Policy Contribution, Issue 2016/7, 1-20.
- European Commission. (2017). Vade Mecum On The Stabilityand Growth Pact, EC Economic And Financial Affairs, Institutional Paper 052, 1-224
- European Commission. (2016). Specifications On The Implementation Of The Stability And Growth Pact And Guidelines On The Format And Content Of Stability And Convergence Programmes.
https://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/pdf/coc/code_of_conduct_en.pdf (Erişim Tarihi: 22.08.2020).
- European Commission. (2015). Making The Best Use Of The Flexibility Within The Existing Rules Of The Stability And Growth Pact, Strasbourg, 13.1.2015 COM(2015) 12 Final Provisional.

- European Commission. (2013a). Building A Strengthened Fiscal Framework In The European Union: A Guide To The Stability And Growth Pact, European Economy Occasional Paper 150, 1-35.
- European Commission. (2013b). ‘Two-Pack’ Completes Budgetary Surveillance Cycle For Euro Area And Further Improves Economic Governance, MEMO/13/196.
- Fantacone, S. vd. (2015). European Fiscal Stance: Between Rigidity And Rigid Flexibility, *Italian Fiscal Policy Review*, 109-122. <http://romatpress.uniroma3.it/ojs/index.php/fiscal/article/view/818/812> (Erişim Tarihi: 15.08.2020).
- Haan, J, vd. (2013). How To Enforce Fiscal Discipline In EMU: A Proposal, *Swiss Society Of Economics And Statistics*, Vol. 149 (2), 205–217.
- Heinemann, F., vd. (2014). Fiscal Rules And Compliance Expectations- Evidence For The German Debt Brake, ZEW Discussion Paper No. 14-034, 1-36.
- Koester, G.B. vd. (2013). The New EU Fiscal Governance Framework: A Quantum Leap Or Only Small Steps Ahead?, 10th Euroframe Conference On Economic Policy Issues In The European Union, Warsaw, 1-42.
- Maastricht Antlaşması, (1992). https://europa.eu/european-union/sites/europa.eu/files/docs/body/treaty_on_european_union_en.pdf (Erişim Tarihi: 22.08.2020).
- Moriis, R. vd. (2006). The Reform And Implementation Of The Stability And Growth Pact, European Central Bank, Occasional Paper Series No. 47 / June 2006.
- Ngai, V. (2012). Stability And Growth Pact And Fiscal Discipline In The Eurozone, ss.1-91. <https://fic.wharton.upenn.edu/wp-content/uploads/2016/11/12-10.pdf> (Erişim Tarihi: 20.08.2020).
- Plóciennik, S. (2017). Rebalancing The Fiscal Framework In The European Union: Perspectives Of Germany, France And Poland, The Polish Institute Of International Affairs Reporti, 1-42.
- Puiu, C. (2013). The Structural Deficit-A New Measure For Fiscal Discipline In The Euro Area, *The USV Annals of Economics and Public Administration*, Volume 13, 2(18), 174-172.
- Schuknecht, L. vd. (2011). The Stability And Growth Pact Crisis And Reform, European Central Bank Occasional Paper Series No. 129/September 2011. <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecbocp129.pdf> (Erişim Tarihi: 11.08.2020).
- Soukiazis, E. ve Castro, V. (2003). The Impact Of The Maastricht Criteria And The Stability And Growth Pact On Growth And Unemployment In Europe, CEUNEUROPE Discussion Paper No. 15, 1-33.
- <https://europa.eu/european-union/about-eu/history> (Erişim Tarihi: 21.08.2020).
- <https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2018/01/weodata/index.aspx> (Erişim Tarihi: 22.08.2020).
- https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination_en (Erişim Tarihi: 20.08.2020).
- <https://ec.europa.eu/eurostat/en/data/database> (Erişim Tarihi: 22.08.2020).
- https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_15_3220 (Erişim Tarihi: 20.08.2020).